

De Haai en het Voorkomen van Tumoren

Dr G.R. Rutteman

Universiteitskliniek voor Gezelschapsdieren, Faculteit voor Diergeneeskunde, Utrecht & Veterinair Specialistisch Centrum De Wagenrenk, Wageningen

Meer dan 10 jaar geleden kreeg ik door een Nederlandse uitgever een boek “Sharks do not get cancer” (I.W. Lane & L. Comac, Every, New York) ter beoordeling opgestuurd, met het oog op een eventuele vertaling. De uitspraak (vertaald: Haaien krijgen geen kanker) gedaan in de titel, werd aanleiding voor een veronderstelde werking van haaienkraakbeen bij de bestrijding van tumorziekten.

Nu is het aan de éne kant erg primitief om te denken dat als een wezen een bepaalde eigenschap heeft, je deze overneemt door het betreffende wezen op te eten. Of de veronderstelde potentie van een rechtopstaande hoorn bij een neushoorn bij de man door het oppeuzelen deze man potenter maakt, valt te betwijfelen. Al zie je wel ‘s bij dergelijk consumenten het begin van een eigen hoorn-ontwikkeling. Of hadden ze alleen hun neus gestoten.

Kracht of listigheid van een overwonnen tegenstander leidde vroeger wel tot het nuttigen van de hersenen van deze tegenstander. Veel later werd bekend dat de consument groot risico droeg te gaan overlijden aan de ziekte van Kreutzfeld-Jacob, de menselijke variant van BSE (gekke koeien-ziekte).

Maar het blijft aantrekkelijk, geloof te hechten aan deze mythe: het éne wezen krijgt geen (of zeer zelden) een bepaalde tumor, en met het opeten van dit wezen bescherm je jezelf. Laten we eens kijken in de rest van de dierenwereld. Runderen, of schapen, krijgen uiterst zelden kwaadaardige tumoren van melkklierweefsel (het uier), in tegenstelling tot mensen, honden of (in wat mindere mate) katten. Eten van rundvlees (of schapenvlees) beperkt geenszins het risico op borstkanker bij de vrouw. Het maakt deel uit van het voedingspatroon in Westerse landen, met een risico op borstkanker, dan aanmerkelijk hoger is dan dat voor landen met een meer vegetarisch voedingspatroon. In een studie bij de hond was aanwezigheid van relatief veel ‘rood’ vlees (rund, varken, schaap) zelf risico-verhogend, in vergelijking met eten van ‘wit’ vlees van gevogelte. Zelfs het eten van uier (“tripes”) in Frankrijk lijkt geenszins de eter tegen borstkanker te beschermen.

Nog wat anders: klopt de uitspraak: “Haaien krijgen geen kanker” eigenlijk wel?

Dr Michael K Stoskopf in het boek “Fish Medicine”(WB Seunders Co, Philadelphia, 1992) schrijft dat met het langer bestuderen van haaien in gevangenschap, en meer zorgvuldige sectie van dieren gehouden in aquaria pas opviel dat haaien wel degelijk tumoren kunnen krijgen. Een buitengewoon aardige wetenschapper, Dr John Harsbarger van het Smithsonian Institute (Washington DC, USA) kwam mijn nieuwsgierigheid tegemoet met andere verklaringen voor het minder vaak (niét niet) voorkomen van tumoren bij de haai: in de open zee worden ze minder blootgesteld aan vervuilende stoffen. Haaien worden veel minder vaak onderzocht dan beenvissen (waar tumorvorming al lang bij bekend was). Verder stuurde hij een lijst met enkele tientallen voorbeelden van tumoren gevonden bij haaien. De claim dat haaien geen kanker krijgen is dus onhoudbaar. Wel is bekend, dat in kraakbeen van haaien een eiwit aanwezig was dat de vorming van bloedvaten remt (zie MK Stoskopf). Bij de groei van tumoren is bloedvatvorming een noodzaak. Maar ook kraakbeen van andere dieren bevat dergelijke remmende eiwitten! En deze dieren ontwikkelen (ook) kanker. Als laatste, 3 van de bekende tumoren bij haaien betreft een tumor van kraakbeen (zogenaamd chondroom).

Neen, laten we haaien nu maar gewoon in de zee laten rondzwemmen, hun aantal neemt toch al af, en geen geld uitgeven aan dure capsules gevuld met hun kraakbeen.